

Kommunledningskontoret
Tjänsteskrivelse till Valnämnden

Datum:
2024-01-05

Diarienummer:
VLN-2024-00002

Handläggare:
Annette Öqvist, Cecilia Dokken

Antal röstmottagare under valdag och förtidsröstning till Europaparlamentsvalet och folkomröstningen 2024

Förslag till beslut

Valnämnden beslutar

1. **att** antalet röstmottagare inklusive ordförande, vice ordförande samt andre vice ordförande ska vara sex personer per valdistrikt under valdagen med möjlighet att ta in extra röstmottagare vid behov och rösträknare efter vallokalens stängning, samt
2. **att** antalet röstmottagare under förtidsröstningen ska vara minst två personer på plats samtidigt per röstningslokal.

Ärendet

Valnämnden ansvarar för att utse röstmottagare till valdistrikten. Valnämndens kansli planerar att i valen till Europaparlamentet och folkomröstningen att grundbemanna vallokalerna med sex röstmottagare med möjlighet att utöka med extra rösträknare på kvällen eller extra röstmottagare under dagen då valdistriktet eller vallokalens utformning motiverar detta. Minst två röstmottagare ska finnas på plats samtidigt i varje lokal för förtidsröstning.

Beredning

Ärendet har beretts av valnämndens kansli. Ärendet har inga konsekvenser sett ur perspektiven för barn, jämställdhet och näringsliv.

Föredragning

Valnämnden ansvarar för att utse röstmottagare till valdistrikten. Vid val till riksdag, kommun- och regionfullmäktige har Uppsala kommun grundbemannat varje valdistrikt med sju röstmottagare, varav en ordförande och en vice ordförande under valdagen. Under förtidsröstningen har minst två röstmottagare funnits på plats samtidigt per förtidsröstningslokal. Kommunledningskontorets förslag är att detta val grundbemanna vallokalerna med sex röstmottagare med möjlighet att utöka med extra rösträknare på kvällen eller extra röstmottagare under dagen då valdistriktet eller vallokals utformning motiverar detta. Valnämndens kansli bedömer att sex röstmottagare per valdistrikt är tillräckligt då valet till Europaparlamentet vanligtvis har ett lägre valdeltagande än valet till riksdag, kommun- och regionfullmäktige och Uppsala följer därmed den grundbemanning som exempelvis Stockholm stad beslutat.

Minst två röstmottagare ska finnas på plats samtidigt i varje lokal för förtidsröstning. Till sommarens val kommer valnämnden ha fler ambulerande röstmottagare som jobbar två och två i par. Antalet ambulerande röstmottagare ökas för att kunna möta upp behov av hembesök, institutioner, vårdboende och liknande.

Enligt Vallag 3 kap 4 § står det att "För varje valdistrikt ska det utses minst fyra röstmottagare, varav en ordförande och en ersättare för ordföranden. Lag (2014:301)." Utöver det lagen föreskriver ser valnämndens kansli att en roll som andre vice ordförande bör införas. Syftet med att införa en sådan roll är ökad redundans och robusthet. Det ger erfarna röstmottagare möjlighet att prova på ordföranderollen. Vidare kan det också vara en roll för erfarenhetsöverföring där en tidigare ordförande önskar ett mindre ansvar, men kan finnas kvar som stöd för en ny ordförande, eller förste vice ordförande. Rollen som andre vice ordförande skapar också en möjlighet till en ökad flexibilitet i schemalagningen.

Enligt Vallag 3 kap 6 § står det att "På varje röstmottagningsställe ska det finnas så många röstmottagare som behövs för att röstmottagningen ska kunna genomföras. Vid röstmottagning i en vallokal ska minst tre av röstmottagarna vara närvarande. En av dessa ska vara ordföranden eller ordförandens ersättare. Vid röstmottagning i en röstningslokal ska minst två röstmottagare vara närvarande. Lag (2014:301)."

Sedan valet till riksdag, region- och kommunfullmäktige 2018 har det tillkommit en ändring i vallagen som säger att den plats där valsedlarna ska tillhandahållas ska vara fri från insyn. I många lokaler innebär det att det uppstod köbildning under valet 2022. Kön behöver ordnas så väljaren ensam kan hämta sina valsedlar. Avskärmningen medför också en större risk för att det skapas oreda bland valsedlarna och det måste ske en tätare tillsyn, vilket kan kräva fler röstmottagare.

En del vallokaler kommer att bemannas med ytterligare röstmottagare eller rösträknare. Faktorer som påverkar vilka dessa lokaler blir kan vara

- utformning av lokal och hur enkelt eller svårt det är för väljare att hitta rätt,
- antalet väljare i ett distrikt,
- sen inlämning av mottagna röster under den så kallade nattmottagningen under valet 2022,
- uppgifter i utvärderingen från valet 2019 och 2022 som tyder på behov av högre bemanning, eller social oro i ett område.

Vid planering av bemanning av förtidsröstningslokaler tas hänsyn till

- hur lokalen är utformad,
- lokalens placering,

- hur många som förtidsröstade i lokalen föregående val,
- öppettider, samt
- uppgifter i utvärderingen från valet 2019 och 2022

Vidare kommer valnämndens kansli att bemanna för nattmottagning, uppsamlingsräkning och sluträkning för folkomröstning.

Ekonomiska konsekvenser

Arvoden till röstmottagare ryms inom valnämndens budget för 2024.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad den 5 januari 2024

Kommunledningskontoret

Åsa Nilsson-Bjervner
Kanslichef